

פוסלים את המקוה משום 'מים שאובים'. וכן הדין במניח כלי בחצר לקבל הגשם באופן ישיר. ואם הניחם ושכחם שם — בית שמאי פוסלים ובית הלל מטהרים. לדעת רבי מאיר נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל וגזרו שוכח מפני המניח, [והוא אחד מ"ח דבר שגזרו בו ביום]. ולרבי יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת. (כפרש"י).

ופרשו את מחלוקתם, כשהניחם תחת הצינור בשעת קישור עבים ושכחם ובינתים נתפזרו העבים — האם בטלה מחשבתו הראשונה ואין כאן 'שאיבה' אם לאו. אבל אם לא נתפזרו העבים — דברי הכל פוסלים (גם בשוכח). ולאידך גיסא, הניחם בשעת פיזור העבים (ושכח) דברי הכל כשרים. וכן אם הניח בחצר לקבל הנוטפים שלא מתחת הצינור — אם שכח בטלה מחשבתו הראשונה לדעת הכל, שהרי אין מחשבתו הראשונה מוכחת.

א. כל זה לפירוש רש"י. אבל ברמב"ם מבואר שהחלוקות הללו נאמרו רק במניח בחצר, ופסק

כבית שמאי (וכר"מ. ואולי אף רבי יוסי מודה לכך), אבל מניח תחת הצינור בכל אופן גזרו על השוכח מפני המניח. עפ"י כס"מ.

ב. המדובר כאן כשכפה את הכלים במקומם והמים נקוו לבור, או שהכלים נשברו מאליהם, אבל

אם הגביה הכלי ועירה לבור — יש כאן שאיבה בכל אופן (עפ"י ראשונים. ולענין כפיית הכלי ישירות לבור — יש אומרים שדינו כשאיבה).

דף יז

כא. א. מהו השיעור המנימלי של 'אהל' להבאת טומאה?

ב. הבור ענבים — האם הוכשרו בכך לקבל טומאה? ומה הדין במסיקת זיתים?

א. אין 'אהל' להביא טומאה אלא אם רחב טפח על טפח. אבל ה'אהל' עצמו, אם הוא דבר המקבל טומאה, נטמא בכלשהו.

וגזרו חכמים, לדעת תנא קמא כפי שפירש רבי עקיבא, שכל המטלטלין מביאים את הטומאה בעובי המרדע, לאדם הנושא אותם — גזרה משום איכר שעובר ומרדעו על כתפו ואיהל צדו אחד על הקבר.

מן התורה אינו נטמא אלא טומאת ערב, כי המרדע אב-הטומאה והאדם שנגע בו — ולד-הטומאה. כן פרש"י. והתוס' כתבו שהנוגע במרדע עצמו, טמא טומאת שבעה משום טומאה בחיבורין, ואם סודר מפסיק בין יד האדם למרדע — האדם טמא מן התורה טומאת ערב בלבד. וגזרו חכמים שמא הרואה יסבור שטמא טומאת ערב משום 'אהל' ויבואו להקל בכל האהלה על המת, לכך גזרו שנטמא טומאת-שבעה כשאר מאהיל. ואין חילוק בין דבר המאהיל שמקבל טומאה לדבר שאינו מקבל טומאה.

שיעור עובי מרדע שגזרו עליו טומאה — כל שיש בהיקפו טפח.

רבי טרפון חולק על גזרה זו, [הלכה זו מקופחת, ששמע השומע וטעה]. ואולם הרמב"ן ועוד ראשונים כתבו שרבי טרפון קיבל מרבי עקיבא ואינו חולק, ודלא כגרסא דידן בגמרא.

א. מרדע שקבוע בו דרבן (ממתכת) — מטמא כל מה שמתחתיו משום 'חרב הרי הוא כחלל'.

ויש אומרים שהדרבן בטל לגוף המרדע שהוא מעץ ואינו כחלל לטמא אדם טומאת שבעה.

ויש אומרים שגם כלי עץ דינם כחלל והרי נטמא האדם מן המרדע טומאת שבעה. ע' רמב"ן.

ב. גזרה זו נאמרה על מטלטלין בלבד, אבל בדברים מחוברים לא גזרו ואין בהם 'אהל' בפחות

מרוחב טפח (עפ"י תוס' ועוד).

ב. הוצר ענבים לגת — שמאי אומר הוכשרו, ואעפ"י שאין נוח לו במשקים הדולפים — גזרה שמא יבצור בקופות מזופפות (— אטומות, שנוח לו במשקה הדולף, זעירי א"ר חנינא); או גזרה משום הנושכות (האשכולות זו בזו, וכשבא להפריד אי אפשר בלא סחיטה, לכך המשקה מכשיר. רבא, כפרש"י); או משום שפעמים נוטל אשכול ענבים לסוחטו לבדוק אם הגיעו לבצירה, והמשקה הזולף על גבי ענבים ובשעת בצירה עדיין משקה טופח עליהם (ר"נ אמר רבה בר אבוח). ולדעת הסובר כלי טמא חושב משקים (— להכשיר גם ללא ניותא דבעלים. כן היא דעת רבי מאיר בתוספתא דמכשירין) — גזרה שמא יבצור בקופות טמאות.

הלל אומר: לא הוכשרו. ואותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמאי כאחד מן התלמידים. וגזרו שמאי והלל ולא קבלו מהם ובאו תלמידיהם גזרו וקבלו מהם.

א. דעת הרמב"ם (טומאת אוכלין יא, א) שאפילו לא נפלו משקין על הבציר כלל — הוכשר. ואין כן משמעות דברי רש"י (טו. ד"ה שמאי; ע"ז לט: ד"ה הוכשר). עו' בשיטת הראשונים — ע' באריכות בספר אמרות טהורות לגר"ד וולפסון שליט"א, פסחים.

ב. יש אומרים שלפי טעם רב נחמן הנזכר, לאו דוקא בוצר לגת, הוא הדין בוצר לציימוקים, הוכשר. (ע' תו"י). ויש חולקים (ע' שפת אמת; חזון איש מכשירין ו, ד).

במסיקת זיתים אין המוהל היוצא מהם מכשיר לדברי הכל.

ודעת רבנו תם (מובא בתוס' חגיגה כה. ובריטב"א כאן ובתוס' הרשב"א פסחים ג:) שגזרו גם על המסיקה, כתשובת שמאי 'אם תקניטני גזרני טומאה אף על המסיקה'.

דפים יג — יז

כב. אלו הם שמונה-עשר דבר שגזרו בו ביום שנמנו ורבו בית שמאי על בית הלל?

פירוט שמונה-עשר דבר שגזרו בו ביום (לפרש"י):

- א. האוכל אוכל ראשון פוסל את התרומה.
- ב. האוכל אוכל שני פוסל את התרומה.
- ג. השותה משקין טמאים פוסל את התרומה.
- ד. הבא ראשו ורובו במים שאובים פוסל את התרומה.
- ה. טהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובים פוסל את התרומה.
- ו. הספר פוסל את התרומה.
- ז. הידים פוסלים את התרומה.
- ח. האוכלים שנטמאו במשקים הבאים מחמת ידים — פוסלים את התרומה.
- ט. הכלים שנטמאו במשקים — פוסלים את התרומה.
- י. פתן יינן, שמנן (ויחוד עם) בנותיהן של נכרים.
- יא. תינוק נכרי מטמא בזיבה (אפילו אינו זב).
- יב. בנות כותים נידות מעריסתן.
- יג. אין קורין לאור הנר בשבת.
- יד. אין פולין לאור הנר בשבת.
- טו. מי שהחשיך לו בדרך — נותן כיסו לנכרי.